

judecătorești poate fi invocată de părți ori de către judecător în orice stare a pricinii.

Art. 131: Verificarea competenței

(1) La primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe și pot pune concluzii, judecătorul este obligat, din oficiu, să verifice și să stabilească dacă instanța sesizată este competentă general, material și teritorial să judece pricina, consemnând în cuprinsul încheierii de ședință temeiurile de drept pentru care constată competența instanței sesizate. Încheierea are caracter interlocutoriu.

(2) În mod excepțional, în cazul în care pentru stabilirea competenței sunt necesare lămuriri ori probe suplimentare, judecătorul va pune această chestiune în discuția părților și va acorda un singur termen în acest scop.

ADNOTĂRI:

- Excepția de necompetență nu poate fi unită cu fondul cauzei;
- Necompetența materială procesuală a secției/completului specializat este de ordine publică;
- Prin **Decizia nr. 31/2019**, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *instanța investită prin hotărârea de declinare a competenței poate invoca necompetența materială procesuală dacă instanța care și-a declinat competența în favoarea sa nu a invocat excepția de necompetență în termenul legal, indiferent dacă această din urmă instanță se declarase sau nu competentă prin încheiere interlocutorie pronunțată potrivit prevederilor art. 131 alin. (1) din Codul de procedură civilă*;
- Prin **Decizia nr. 17/2018**, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *necompetența materială procesuală a secției/completului specializat este de ordine publică*;
- Prin **Decizia nr. 27/2021**, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 131 alin. (1), art. 714 alin. (1) și art. 719 alin. (7) din Codul de procedură civilă, instanța investită cu o cerere de suspendare provizorie a executării este obligată să își verifice competența potrivit dispozițiilor generale, iar în cazul în care constată că nu este competentă să soluționeze cauza pe fond, trebuie să pronunțe o soluție de declinare a competenței în favoarea instanței de executare*.

Art. 132: Soluționarea excepției

(1) Când în fața instanței de judecată se pune în discuție competența acesteia, din oficiu sau la cererea părților, ea este obligată să stabilească instanța judecătorească competentă ori, dacă este cazul, un alt organ cu activitate jurisdicțională competent.

(2) Dacă instanța se declară competentă, va trece la judecarea pricinii. Încheierea poate fi atacată numai odată cu hotărârea pronunțată în cauză.

(3) Dacă instanța se declară incompetentă, hotărârea nu este supusă niciunei căi de atac, dosarul fiind trimis de îndată instanței judecătorești competente sau, după caz, altui organ cu activitate jurisdicțională competent.

(4) Dacă instanța se declară incompetentă și respinge cererea ca inadmisibilă întrucât este de competența unui organ fără activitate jurisdicțională sau ca nefiind de competența instanțelor române, hotărârea este supusă numai recursului la instanța ierarhic superioară.

ADNOTĂRI:

- A nu se confunda (i) organele cu activitate jurisdicțională cu (ii) organele fără activitate jurisdicțională;
- Conform alin. 1, dacă este competent să soluționeze cauza un organ cu activitate jurisdicțională, instanța va dispune declinarea competenței către organul cu activitate jurisdicțională competent;
- Dacă este competent să soluționeze cauza un organ fără activitate jurisdicțională, instanța va respinge cererea ca inadmisibilă întrucât este de competența unui organ fără activitate jurisdicțională;
- Încheierea prin care se respinge excepția de incompetență se atacă odată cu fondul;
- Încheierea prin care se admite excepția de incompetență nu este supusă niciunei căi de atac (a nu se confunda nesupusă niciunei căi de atac cu definitivă).

Art. 133: Conflictul de competență. Cazuri

Există conflict de competență:

1. când două sau mai multe instanțe se declară deopotrivă competente să judece același proces;
2. când două sau mai multe instanțe și-au declinat reciproc competența de a judeca același proces sau, în cazul declinărilor succesive, dacă ultima instanță investită își declină la rândul său competența în favoarea uneia dintre instanțele care anterior s-au declarat incompetente.

ADNOTĂRI:

- Situația prevăzută la pct. 1 corespunde conflictului pozitiv de competență;
- Situația prevăzută la pct. 2 corespunde conflictului negativ de competență;
- Prin **Decizia nr. 4/2023** Înalta Curte de Casație și Justiție stabilește că *în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 129 alin. (2) pct. 2, art. 130 alin. (2), art. 131 alin. (1), art. 133 și 136 din Codul de procedură civilă,*

competența materială procesuală a instanței de control judiciar se va determina:

- *cu respectarea specializării primei instanțe (complet/secție), care se va aplica în mod corespunzător și în calea de atac;*
- *în considerarea obiectului și naturii litigiului, astfel cum au fost acestea stabilite de instanța de fond, în cazul soluționării în prim grad de jurisdicție a litigiului de către o instanță care nu cuprinde structuri specializate (secții/completuri).*

Art. 134: Suspendarea procesului

Instanța înaintea căreia s-a ivit conflictul de competență va suspenda din oficiu judecata cauzei și va înainta dosarul instanței competente să soluționeze conflictul.

ADNOTĂRI:

- Suntem în prezența unui caz de suspendare legală de drept a cauzei.

Art. 135: Soluționarea conflictului de competență

(1) Conflictul de competență ivit între două instanțe judecătorești se soluționează de instanța imediat superioară și comună instanțelor aflate în conflict.

(2) Nu se poate crea conflict de competență cu Înalta Curte de Casație și Justiție. Hotărârea de declinare a competenței sau de stabilire a competenței pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție este obligatorie pentru instanța de trimitere.

(3) Conflictul de competență ivit între o instanță judecătorească și un alt organ cu activitate jurisdicțională se rezolvă de instanța judecătorească ierarhic superioară instanței în conflict.

(4) Instanța competentă să judece conflictul va hotărî, în camera de consiliu, fără citarea părților, printr-o hotărâre definitivă.

ADNOTĂRI:

- Atenție la condiția ca instanța învestită cu soluționarea conflictului de competență să fie superioară și comună instanțelor aflate în conflict. De exemplu, dacă a intervenit un conflict negativ de competență între Judecătoria Galați și Judecătoria Timișoara, instanța competentă să soluționeze conflictul de competență va fi Înalta Curte de Casație și Justiție, întrucât Judecătoria Timișoara și Judecătoria Galați nu se află în circumscripția aceluiași Tribunal sau aceleiași Curți de Apel;
- Se poate crea conflict de competență între o instanță și un organ cu activitate jurisdicțională;

apelului sau a recursului se soluționează în compunerea prevăzută de lege pentru stadiul procesual respectiv.

Art. 143: Suspendarea judecării procesului

(1) La solicitarea celui interesat, completul de judecată poate dispune, dacă este cazul, suspendarea judecării procesului, cu darea unei cauțiuni în cuantum de 1.000 lei. Pentru motive temeinice, suspendarea poate fi dispusă în aceleași condiții, fără citarea părților, chiar înainte de primul termen de judecată.

(2) Încheierea asupra suspendării nu se motivează și nu este supusă niciunei căi de atac.

(3) Măsura suspendării judecării procesului va fi comunicată de urgență instanței de la care s-a cerut strămutarea.

ADNOTĂRI:

- Suspendare facultativă, cu plata obligatorie a unei cauțiuni.
- Suspendarea se dispune de către instanța care soluționează strămutarea.
- Încheierea asupra suspendării cauzei supuse strămutării nu se motivează și nu este supusă niciunei căi de atac, în timp ce încheierea asupra strămutării nu se motivează și este definitivă.
- Hotărâre definitivă = în principiu, hotărâre nesupusă recursului (a se vede definiția de la art. 634 alin. 1 C. proc. civ.). Hotărârile definitive pot face obiectul căilor extraordinare de atac de retractare (i.e. revizuire, contestație în anulare).
- Hotărâre fără cale de atac = hotărâre nesupusă niciunei căi de atac (nu pot fi exercitate nici căile extraordinare de atac de retractare (i.e. revizuire, contestație în anulare).

Art. 144: Judecarea cererii

(1) Cererea de strămutare se judecă de urgență, în camera de consiliu, cu citarea părților din proces.

(2) Încheierea asupra strămutării se dă fără motivare și este definitivă.

(3) Instanța de la care s-a cerut strămutarea va fi încunoștințată, de îndată, despre admiterea sau respingerea cererii de strămutare.

Art. 145: Efectele admiterii cererii

(1) În caz de admitere a cererii de strămutare, curtea de apel trimite procesul spre judecată unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa. Înalta Curte de Casație și Justiție va strămuta judecarea cauzei la una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța de la care se cere strămutarea.

ADNOTĂRI:

- **ATENȚIE!** Nu confundați suspendarea legală de drept (obligatorie) a judecății cu suspendarea facultativă a judecății. Astfel, în cauzele în care instanța formulează o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare adresată Curții de Justiție a Uniunii Europene, judecata se suspendă de drept, în mod obligatoriu, nefiind o măsură lăsată la aprecierea instanței. În cauzele similare aflate pe rolul instanțelor judecătorești (deci nu cea în care a fost sesizată CJUE), instanța poate dispune suspendarea cauzei, conform art. 413 alin. 11 C. proc. civ. Așadar, pentru cauzele similare, suspendarea este facultativă (legea utilizând termenul poate).
- Adnotarea de mai sus se aplică în mod corespunzător și atunci când a fost sesizată Înalta Curte de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept – a se vedea art. 520 alin. 2 și 4.
- N.B.: disjungerea cererii de intervenție principală nu atrage și suspendarea de drept a acesteia - în schimb, această consecință se aplică în cazul disjungerii cererii de chemare în garanție.

Art. 413: Suspendarea facultativă

(1) Instanța poate suspenda judecata:

1. când dezlegarea cauzei depinde, în tot sau în parte, de existența ori inexistența unui drept care face obiectul unei alte judecăți;

1¹. când, într-o cauză similară, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a fost sesizată cu o cerere de decizie preliminară;

2. când s-a început urmărirea penală pentru o infracțiune care ar avea o înrâurire hotărâtoare asupra hotărârii ce urmează să se dea, dacă legea nu prevede altfel;

3. în alte cazuri prevăzute de lege.

(2) Suspendarea va dura până când hotărârea pronunțată în cauza care a provocat suspendarea a devenit definitivă.

(3) Cu toate acestea, instanța poate reveni motivat asupra suspendării, dacă se constată că partea care a cerut-o nu are un comportament diligent în cadrul procesului care a determinat suspendarea, tergiversând soluționarea acestuia, ori dacă urmărirea penală care a determinat suspendarea durează mai mult de un an de la data la care a intervenit suspendarea, fără a se dispune o soluție în acea cauză.

ADNOTĂRI:

- Sunt cazuri de suspendare facultativă formularea unei cereri de strămutare (art. 143), existența unei cauze similare în care a fost sesizată ICCJ pentru

pronunțarea unei hotărâri prealabile (art. 520), denunțarea înscrisului ca fals (art. 307).

Art. 414: Hotărârea de suspendare

(1) Asupra suspendării judecării procesului instanța se va pronunța prin încheiere, care poate fi atacată cu recurs, în mod separat, la instanța ierarhic superioară. Când suspendarea a fost dispusă de Înalta Curte de Casație și Justiție, hotărârea este definitivă.

(2) Recursul se poate declara cât timp durează suspendarea cursului judecării procesului, atât împotriva încheierii prin care s-a dispus suspendarea, cât și împotriva încheierii prin care s-a dispus respingerea cererii de repunere pe rol a procesului.

Art. 415: Reluarea judecării procesului

Judecata cauzei suspendate se reia:

1. prin cererea de redeschidere făcută de una dintre părți, când suspendarea s-a dispus prin învoirea părților sau din cauza lipsei lor;
2. prin cererea de redeschidere a procesului, făcută cu arătarea moștenitorilor, tutorelui sau curatorului, a celui reprezentat de mandatarul defunct, a noului mandatar ori, după caz, a părții interesate, a lichidatorului, a administratorului judiciar ori a lichidatorului judiciar, în cazurile prevăzute la art. 412 alin. (1) pct. 1-6;
3. din oficiu, în cazurile prevăzute la art. 412 alin. (1) pct. 7, după pronunțarea hotărârii de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, respectiv în cazurile prevăzute de art. 520 alin. (2) și (4), după pronunțarea hotărârii de către Înalta Curte de Casație și Justiție;
4. prin alte modalități prevăzute de lege.

SECȚIUNEA 4: Perimarea cererii

Art. 416: Cererile supuse perimării

(1) Orice cerere de chemare în judecată, contestație, apel, recurs, revizuire și orice altă cerere de reformare sau de retractare se perimă de drept, chiar împotriva incapacabililor, dacă a rămas în nelucrare din motive imputabile părții, timp de 6 luni.

(2) Termenul de perimare curge de la ultimul act de procedură îndeplinit de părți sau de instanță.

(3) Nu constituie cauze de perimare cazurile când actul de procedură trebuia efectuat din oficiu, precum și cele când, din motive care nu sunt imputabile părții, cererea n-a ajuns la instanța competentă sau nu se poate fixa termen de judecată.

ADNOTĂRI:

- Perimarea operează de drept.
- Perimarea face obiectul unei excepții de procedură, absolute și peremptorii.
- Prin **Decizia nr. 2/2022**, Înalta Curte de Casație și Justiție a stabilit că *în interpretarea și aplicarea unitară a dispozițiilor art. 416 alin. (1), în cazul suspendării facultative, dispuse de instanță în temeiul art. 413 alin. (1) pct. 1 din Codul de procedură civilă până la pronunțarea de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene a unei hotărâri preliminare, ca urmare a solicitării unei alte instanțe naționale sau a unei instanțe dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene, nu intervine perimarea cererii de chemare în judecată sau, după caz, a căii de atac, în ipoteza în care partea interesată nu solicită repunerea cauzei pe rol în termen de 6 luni de la data pronunțării hotărârii preliminare de către Curtea de Justiție a Uniunii Europene, instanța de judecată fiind obligată să dispună din oficiu reluarea judecării procesului.*

Art. 417: Întreruperea cursului perimării

Perimarea se întrerupe prin îndeplinirea unui act de procedură făcut în vederea judecării procesului de către partea care justifică un interes.

Art. 418: Suspendarea cursului perimării

(1) Cursul perimării este suspendat cât timp durează suspendarea judecării, pronunțată de instanță în cazurile prevăzute la art. 413, precum și în alte cazuri stabilite de lege, dacă suspendarea nu este cauzată de lipsa de stăruință a părților în judecată.

(2) În cazurile prevăzute la art. 412, cursul perimării este suspendat timp de o lună de la data când s-au petrecut faptele care au determinat suspendarea judecării, dacă aceste fapte s-au petrecut în cele din urmă 3 luni ale termenului de perimare.

(3) Perimarea se suspendă, de asemenea, pe timpul cât partea este împiedicată de a stăruii în judecată din cauza unor motive temeinic justificate, precum și în alte cazuri expres prevăzute de lege.

ADNOTĂRI:

- Spre deosebire de decădere, perimarea poate avea ca efect atât desființarea actelor ulterioare momentului împlinirii termenului de perimare, cât și pe cele anterioare.

Art. 419: Efectele cererii asupra coparticipanților

În cazul în care sunt mai mulți reclamânți sau pârâți împreună, cererea de perimare ori actul de procedură întrerupător de perimare al unuia folosește și celorlalți.

Art. 420: Procedura perimării

(1) Perimarea se constată din oficiu sau la cererea părții interesate. Judecătorul va cita de urgență părțile și va dispune grefierului să întocmească un referat asupra actelor de procedură în legătură cu perimarea.

(2) Perimarea poate fi invocată și pe cale de excepție în camera de consiliu sau în ședință publică.

(3) Perimarea cererii de chemare în judecată nu poate fi ridicată pentru prima oară în instanța de apel.

Art. 421: Hotărârea de perimare

(1) Dacă instanța constată că perimarea nu a intervenit, pronunță o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul procesului.

(2) Hotărârea care constată perimarea este supusă recursului, la instanța ierarhic superioară, în termen de 5 zile de la pronunțare. Când perimarea se constată de o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție, recursul se judecă de Completul de 5 judecători.

ADNOTĂRI:

- Hotărârea de perimare se motivează, aceasta fiind regula în materia hotărârilor judecătorești.

Art. 422: Efectele perimării

(1) Perimarea lipsește de efect toate actele de procedură făcute în acea instanță.

(2) Când însă se face o nouă cerere de chemare în judecată, părțile pot folosi dovezile administrate în cursul judecării cererii perimate, în măsura în care noua instanță socotește că nu este necesară refacerea lor.

ADNOTĂRI:

- Dacă sunt utilizate probele administrate de instanța în fața căreia s-a perimat cauza, conform alin. 2, ne aflăm în prezența unei excepții de la principiul nemijlocirii.

Art. 423: Perimarea instanței

Orice cerere adresată unei instanțe și care a rămas în nelucrare timp de 10 ani se perimă de drept, chiar în lipsa unor motive imputabile părții. Dispozițiile art. 420 se aplică în mod corespunzător.

ADNOTĂRI:

- Perimarea instanței intervine indiferent dacă rămânerea în nelucrare timp de 10 ani se datorează sau nu culpei părților.